

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Лозицької Марії Петрівни на тему: «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови»,
що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 «Філологія»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт.

Реалії сьогодення, що покликані урівноважити роль статей в суспільстві, зумовлюють вирішення низки важливих проблем, пов'язаних із гендерною нерівністю, сексизмом, неоднаковими шансами самореалізації статей в процесі життєдіяльності тощо. Серед найактуальніших та найважливіших гендерних проблем, що знаходяться в межах компетенції лінгвістики як науки, є дослідження способів номінації статей шляхом використання мовних засобів, а також вивчення рівня гендерної симетричності цих засобів. У зв'язку з цим дисертаційне дослідження М. П. Лозицької не тільки поглиблює теоретичні уявлення про специфіку гендерно маркованих фразеологізмів, а й виявляє лінгвокультурні та прагматичні аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови. Окрім того, у науковій розвідці визначаються інтра- та екстралінгвальні властивості цих одиниць та особливості мовного відображення німецького світобачення у гендерному вимірі. Дисертаційне дослідження систематизує та узагальнює гендерний аспект у німецькій фразеології, що найбільшою мірою втілюється у класифікації гендерно маркованих фразеологічних одиниць. Окрім того, дисертація виконується в межах досліджень, які проводить кафедра німецької філології факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки «Семантико-прагматичні характеристики різних жанрів та дискурсів у сучасних германських мовах». Тема наукової розвідки була затверджена на засіданні вченої ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 17 від 29.11.2017 року).

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна.

Аналіз змісту дисертації М. П. Лозицької «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови» дає підстави зазначити, що в ньому вперше здійснено спробу комплексного аналізу гендерно маркованих фразеологізмів, їх лінгвокультурної специфіки та прагматичних властивостей у публіцистиці та художній літературі, сформовано корпус гендерно маркованих фразеологізмів, висвітлено гендерну симетрію та асиметрію на проміжному фразеологічному мовному рівні, а також запропоновано шляхи подолання фразеологічного мовного сексизму. Отримані результати поглиблюють, вдосконалюють та уточнюють теоретичні та емпіричні підходи до розуміння гендеру в мові та мовленні, забезпечуючи подальший розвиток теоретичних та прикладних аспектів цієї проблематики.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Представлені наукові положення щодо наукової новизни і практичні розробки є достатньо обґрунтованими і не викликають заперечень. Усі положення наукової новизни логічно співвідносяться із визначеними завданнями дослідження. Об'єкт, предмет та завдання дослідження логічно і структурно узгоджені, відповідають визначеній автором меті. Методичні засади проведеного дослідження розкрито повною мірою на достатньому фаховому рівні. Кількісний і якісний аналіз отриманих даних здійснено кваліфіковано. Надійність і вірогідність отриманих наукових результатів підтверджуються теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних принципів дисертаційної роботи, єдністю й логічністю всіх етапів дослідження, його організаційною цілісністю й чіткістю концептуальних засад, гармонійним поєднанням наукових методів. У рецензованій роботі повно і ґрунтовно розкрито суть розділів відповідно до теми і сформульовано висновки, що логічно випливають із змісту проведеної розвідки, яка засвідчує, що авторові вдалося реалізувати мету і вирішити всі поставлені завдання.

Наукове та практичне значення дисертаційної роботи визначається тим, що вона є певним внеском у дослідження сучасної лінгвістики. Отримані результати сприятимуть розв'язанню низки актуальних питань з фразеології та

лінгвокультурології, лінгвістики загалом. Практична цінність дослідження полягає у можливості використання його результатів у курсах та спецкурсах з лексикології, стилістики, лінгвокраїнознавства, лінгвокультурології, психолінгвістики та соціолінгвістики, прагмалінгвістики, гендерної лінгвістики. Окрім того, дисертаційна робота розкриває шляхи подолання мовного сексизму на рівні фразеології, а отже, отримані результати можуть бути використані для формування гендерно чутливої німецької мови.

Використання результатів роботи. Результати дослідження можуть бути використані при укладанні підручників та навчальних посібників, методичних рекомендацій, словників, глосаріїв, довідників.

Оцінку мови та стилю дисертації. Дисертацію написано чіткою мовою, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого авторкою дослідження. Матеріал дисертації викладено логічно та доступно для сприйняття. Стил, викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації. Зміст, структура, оформлення дисертації відповідають вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 167), Наказу МОН України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота на здобуття наукового ступеня доктора філософії Лозицької Марії Петрівни на тему: «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови», є завершеною науково-дослідною роботою, зміст якої відповідає її назві та спеціальності 035 «Філологія».

Відповідність дисертації вимогам, передбачених пунктом 10 Порядку МОН. Дисертація Лозицької М. П. є кваліфікаційною науковою працею, що виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, що мають істотне значення у галузі гуманітарних досліджень.

Зауваження та рекомендації.^o Дисертаційна робота викликає певні зауваження:

1. Деякі діаграми, що представлені в дисертації, занадто малі, що утруднює сприйняття тексту.

2. У роботі згадано про легалізацію третьої статі в Німеччині, однак не розглянуто способи її прагматизації.

3. Подекуди в дисертації зустрічаються орфографічні помилки та некоректно вжиті фрази.

Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, не зменшують її наукової новизни, теоретичної та практичної значимості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

Кількість наукових публікацій, повноту опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні теоретичні положення й результати дисертаційного дослідження відображено в 13 публікаціях автора (одна з них у співавторстві, дисертантці належить збір, обробка та аналіз матеріалу), у тому числі: 7 статтях, з яких 4 опубліковано у фахових виданнях України, 1 – у закордонному академічному виданні, 2 статті – у виданнях, які не внесені до списку фахових, а також у 6 тезах доповідей на наукових конференціях. Перелік публікацій, їх зміст та обсяг відповідають темі дисертації та відображають отримані положення, наукові результати та висновки, свідчать про їх новизну:

1. Лозицька М. П. Особливості семантики гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 9(1). С. 274–279.

2. Зубач О., Лозицька М. MANN як соціокультурний конструкт у фразеологічній картині світу сучасної німецької мови. *Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 8. С. 99–104 (дисертантці належить збір, обробка та аналіз матеріалу).

3. Лозицька М. П. Національно-культурна специфіка гендерно маркованих фразеологізмів з компонентом-зоонімом у сучасній німецькій мові. *Іноземна філологія*. 2019. Вип. 132. С. 16–25.
4. Лозицька М. П. Особливості гендерно маркованих фразеологізмів із маскулінними антропометричними компонентами в німецькій мові. *Актуальні питання іноземної філології*. 2020. № 13. С. 105–110.
5. Lozytska M. Die Abbildung von Genderstereotypen in der deutschen Phraseologie. *Zielsprache Deutsch*. 2020. № 47 (2). S. 43–59.
6. Матейчик М. П. Оказіоналізми на позначення жіночої статі у творах сучасних німецьких авторів. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів*, 14–15 трав. 2012 р. Т. 2. Луцьк: Волин. нац. ун-тет ім. Лесі Українки, 2012. С. 107–108.
7. Лозицька М. П. Особливості гендерного маркування фразеологізмів сучасної німецької мови. *Virtus: Scientific Journal/Editor-in-Chief M. A. Zhurba*. December 2016. № 10. С. 153–157.
8. Лозицька М. П. Властивості гендерно маркованих фразеологізмів у німецькій мові. *Філологія та лінгвістика у сучасному світі: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24–25 серпня 2018 р.* Запоріжжя: Класичний приватний ун-т, 2018. С. 42–44.
9. Лозицька М. П. Гендерно марковані фразеологізми з антропометризмами на позначення жінки у німецькій мові. *Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 24–25 січ. 2020 р.* Одеса: Південноукр. орг. «Центр філологічних досліджень», 2020. С. 62–65.
10. Лозицька М. П. Національно-культурна специфіка латентного вираження гендеру в сучасній німецькій фразеології. *International Scientific and Practical Conference «World Science» (Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference «Scientific and Practical Results in 2016. Prospects for Their Development» (December 27–28, 2016, Abu-Dhabi, UAE))*. January 2017. № 1(17). Vol. 5. С. 14–18.

11. Лозицька М. П. Синонімія гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови. *International Multidisciplinary Conference «Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland»*, Wolomin, Republik of Poland, 19–20 October 2018. Wolomin: Baltija Publishing, 2018. С. 177–180.

12. Лозицька М. П. Лінгвокультурний аспект прислів'їв з фемінінним компонентом у німецькій мові. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Т. 2. Вип. 20. С. 72–76.

13. Lozytska M. Genderasymmetrie in der deutschen Phraseologie. *Moderne Germanistik auf der Suche nach einer neuen Identität: interdisziplinär, interkulturell, international*: матеріали XXVI Міжнар. наук.-практ. конф. Асоціації українських германістів, м. Івано-Франківськ, 27–28 верес. 2019 р. Івано-Франківськ: Вид. Кушнір Г. М., 2019. С. 73–75.

Результати перевірки роботи на академічний плагіат. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспірантки Лозицької Марії Петрівни, всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

Рішенням фахового семінару (протокол №1 від 04.12.2020)

УХВАЛИЛИ:

Затвердити позитивний висновок рецензентів щодо рекомендації до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційної роботи Лозицької Марії Петрівни на тему: «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

ВИСНОВОК

Ознайомившись із дисертацією Лозицької Марії Петрівни «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих

фразеологізмів сучасної німецької мови» та науковими публікаціями, у яких висвітлені основні результати досліджень здобувача, а також взявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Дисертація Лозицької Марії Петрівни «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови» є фундаментальним науковим дослідженням, характеризується актуальністю, єдністю змісту, містить результати, що вирізняються науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, а отже, свідчать про важливий внесок здобувача у розвиток лінгвістики.

2. Дисертаційна робота Лозицької Марії Петрівни «Лінгвокультурний та прагматичний аспекти гендерно маркованих фразеологізмів сучасної німецької мови» **рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 035 «Філологія».**

Рецензент:

доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
англійської філології Волинського
національного університету імені
Лесі Українки

В. А. Ущина

Рецензент:

доктор філологічних наук,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

С. В. Засекін

ПІДПИС [Signature] Засекіна С.В.
Засекіна С.В.
Вчений секретар університету
Семенюк А.С.